

3) Отъ членоветъ на техническия отдѣлъ на Комитета.

13. Журито, въ горния си съставъ, ще се събере и ще произнесе своитъ решения непремѣнно въ течение на месецъ септемврий 1900 г.

14. Авторътъ на най-добрия измежду представенитъ модели-проекти ще бжде на-товаренъ съ въздигането на паметника срещу опредѣленитъ 300,000 франка и ще получи единъ задатъкъ отъ 5,000 фр. Другитъ по реда си по-добри модели ще получатъ следнитъ награди:

II награда	4,000	франка
III "	3,000	"
IV "	2,000	"
V "	1,000	"

Освенъ паричнитъ горни награди, журито ще може да даде и нѣколко похвални отзива по усмотрението си.

Забележка. Следъ оценката на журито, всичкитъ модели-проекти ще бждатъ изложени за публиката въ продължение на 15 дена.

15. Всичкитъ парично наградени модели-проекти оставятъ собственостъ на комитета „Царь Освободитель“, а другитъ ще се повърнатъ франко на авторитъ имъ, безъ да се откриватъ тѣхнитъ имена.

16. Окончателното довършване на всичкитъ работи по направата и въздигането на паметника отъ скулптора ще стане найкъсно на 19 февруарий (3 мартъ) 1904 г.

17. На всички художници и скулптори, които изявяватъ желание да взематъ участие въ конкурса, Комитетътъ ще изпрати, освенъ настоящата програма, още и следующитъ книжа и документи:

1) Единъ краткъ исторически очеркъ на Освободителната война презъ 1877—1878 година съ указание на източници и автори, отъ които могатъ да се почерпятъ по-обширни сведения за лицата и събитията, що се увѣковѣчаватъ чрезъ паметника.

2) Единъ ситуационенъ планъ на мѣстото, гдето ще се въздигне паметникътъ, въ мѣрка 1:2,000 съ достатъчни обозначения върху него.

3) Фотографически изгледи на сщщото мѣсто.

4) Приблизителни цени на мѣстнитъ строителни материали и работни дни и

5) Условиата и наредбитъ за начина на извършването на работата, на основание на които ще се състави контрактътъ по въздигането на паметника.

Въ международния конкурсъ взели участие тридесетъ и единъ конкурента отъ тринадесетъ държави: отъ Франция—9; отъ Италия—5; отъ България—3; отъ Чехия—2; отъ Германия—2; отъ Русия—2; отъ Швейцария—2; отъ Австро-Унгария—2; отъ

Дания—1; отъ Португалия—1; отъ Турция—1 и отъ Холандия—1.

Всички проекто-модели пристигнали въ София въ 120 голѣми сандѣци съ обща тежестъ отъ около 22,000 кгр. Най-голѣмиятъ отъ тѣхъ тежалъ 2,600 кгр., а най-малкиятъ—100 кгр. Проекто-моделитъ били изожени за публиката въ Княжеския манежъ въ продължение на 15 дена—отъ 1 до 15 септемврий. Тѣ били разгледани отъ жури подъ председателството на Княза, състоящо се отъ следнитъ лица: Антоненъ Мерсие, професоръ отъ Парижката художествена академия, Еttore Ферари, професоръ отъ Римската художествена академия, Робертъ Бахъ, професоръ отъ Петроградската художествена академия, рускиятъ дипломатически агентъ въ София Юрий Бахметьевъ, Н. Дяченко—отъ Руската легация, който замѣстилъ члена отъ журито Николай Д'Еттеръ, първи секретаръ на руското дипломатическо агентство, поради отсъствието му отъ София, председателътъ на Комитета Ст. Заимовъ и членоветъ: Ив. Мърквичка, Ан. Митовъ, П. Клисуровъ, инж. Ст. Сарафовъ и архитектъ Н. Лазаровъ.

Журито се събрало на 20 септемврий.

Заседанието му било открито отъ Н. Ц. В. Княза съ следната речъ:

Господа,

Всрѣдъ отпадането, отъ день на день по-голѣмо, на стремленията и вѣрванията, въ една епоха, когато съвѣстята и идеалътъ отстъпватъ, уви, на бруталния егоизъмъ и на тържествуването на разни апетити и интереси, честъта се падна на най-младия между народитъ на стара Европа, на измжчвана отъ много бури България, да докаже на своитъ по-стари сестри, че благородното и безкористно чувство може още да вирѣе въ единъ народъ и да направи да процъвтѣва въ неговото сърдце най-чистата и най-рѣдката добродетель: признателността.

Преди 25 г. на Императорския престолъ на рускитъ царе стоеше единъ човѣкъ, възвишената душа, на когото се отваряше широко за чуждитъ страдания на човѣчеството и бистрото му око се освѣтляваше отъ човѣколюбиви мечти. Само отъ любовъ къмъ доброто и правдата, отъ милость къмъ нещастията на едно угнетено племе, братско на неговото произхождение и по вѣра, този Апостолъ, Императоръ Александъръ II, взе въ ржката си възвишената задача, да изтрѣгне една страна отъ робство, и въ една незабравима епопея, запечатана съ кръвта на неговитъ войски, той скжса за винаги нейнитъ вериги.

Тълкуватели на народното чувство спрямо Царя-Освободителя, желаючи да увѣковѣчатъ и направятъ безсмъртна съ спомена